

Latvijas Darba devēju konfederācija

Pozīcija par
Darbnespējas apmaksas pilnveidošanu
Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes sēdei
Rīgā, 15.08.2007.

Nespēja nodrošināt efektīvu uzraudzību pār darbnespējas lapu izsniegšanas kārtību no valsts puses jau ilgstoši rada problēmas kā darba devējiem, tā arī valstij. Praksē pastāvošās iespējas „paņemt” darbnespējas lapu un tādējādi atrasties nepamatotā prombūtnē no darba uz ievērojami ilgāku laika periodu kā citās Baltijas valstīs rada būtiskus zaudējumus darba devējiem, kam ir nepieciešams nodrošināt promesošo darbinieku aizstāšanu, uzņēmumu konkurētspējai, jo sadārdzinās pakalpojumu un preču cena, kā arī valstij tas rada milzīgas nepamatotas izmaksas no valsts sociālās apdrošināšanas budžeta.

LDDK piedalījās Informatīvo ziņojumu par pārejošas darbnespējas ekspertīzes uzlabošanu valstī sagatavošanā un kopumā to atbalstīja. Informatīvais ziņojums pieredz virkni pasākumu Darbnespējas apmaksas pilnveidošanu risināšanai:

1. Veikti grozījumi kārtībā, kādā tiek veikta uzraudzība pār cilvēkiem ar ilgstošu darbnespēju. Tie paredz ģimenes ārstam pienākumu pēc 60 dienu darba nespējas nosūtīt pacientu pie ārsta speciālista, kuram būtu jāizvērtē, vai pacientam darba nespēja ir jāpārtrauc vai jāturpina, un pienākumu ģimenes ārstam nosūtīt pacientu uz Veselības un darbības ekspertīzes ārstu komisiju, kura lems par invaliditātes noteikšanu cilvēkam, ja darba nespēja ilgst sešus mēnešus.
2. Plānots papildināt vienotas veselības statistikas un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programmas ieviešanas uzraudzības informācijas sistēmu ar vēl vienu moduli, kas apkopotu personificētu informāciju par A un B darbnespējas lapu numuriem, datumiem, ārstniecības personām un pacientu;
3. Plānots ieviest darbnespējas lapu veidlapu centralizētu tiražēšanu, glabāšanu un izdošanu ārstniecības iestādēm, nodrošinot darbnespējas lapām kodētu numerāciju;
4. Un uzlabot MADEKKI kvalitātes kontroles mehānismu, veicot izlases kārtībā, kā arī pēc darba devēja lūguma, pacienta ārstniecības taktikas izvērtējumu ģimenes ārsta prakses vietā.

Paredzot informatīvā ziņojumā paredzēto aktivitāšu izpildi, samazināties nepamatoti izsniegto darbnespējas lapu skaits un nelietderīga uzņēmumu un valsts finanšu līdzekļu izlietošana. Tomēr pastāvošā darbnespējas lapu apmaksas kārtība turpina radīt ievērojamus izdevumus gan privātā, gan publiskā sektora darba devējiem.

Šobrīd vispārējā pārejošas darbnespējas gadījumā darba devējs darba ņēmējam slimības naudu izmaksā par laika periodu no 2. līdz 14. darbnespējas kalendāra dienai, bet valsts slimības pabalstu piešķir un izmaksā par laiku no darba nespējas 15. dienas līdz darbības atgūšanas dienai, bet ne ilgāku par 52 nedēļām, skaitot no darba nespējas pirmās dienas, ja darba nespēja ir nepārtraukta, vai ne ilgāku par 78 nedēļām triju gadu periodā, ja darba nespēja atkārtojas ar pārtraukumiem. Salīdzinot Latvijas situāciju ar situāciju kaimiņvalstīs Lietuvā un Igaunijā, iezīmējas krasas atšķirības gan kopīgajā apmaksāto darbnespējas dienu skaitā, gan arī to darbnespējas dienu skaitā, kuras apmaksā darba devējs. Pie tam sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes visās trijās Baltijas valstīs ir praktiski vienādas.

Valsts	Latvija	Lietuva	Igaunija
Apmaksā darba devējs	2. – 14.diena	1. un 2.	-
Apmaksā valsts	15.diena / 52 nedēļas (377 dienas)	3.diena / 90 dienas	2.diena / 180 dienas
Apmērs (darba devējs)	80%	80%	-
Apmērs (valsts)	80%	85%	80%
Iemaksu likme darba devējam	24,09%	30,98%, 31,14% vai 31,7%	33%
Iemaksu likme darba ņēmējam	9%	3%	-

Darbnespējas apmaksas pilnveidošana veicinās:

- godprātīgu un līdzatbildīgu darba attiecību un kultūras veidošanos starp darba devēju un darbinieku,
- sniegs iespēju efektīvi izlietot valsts budžeta līdzekļus iedzīvotāju sociālo apstākļu uzlabošanai,
- samazinās valsts institūciju nepamatoti augstos izdevumus par darbinieku prombūtni,
- nodrošinās līdzvērtīgus konkurences nosacījumus Baltijas valstu uzņēmumiem darbaspēka izmaksu ziņā.

Pamatojoties uz augstākminēto, LDDK izsaka priekšlikumu veikt šādus grozījumus likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”:

1. samazināt 36.panta pirmajā daļā noteikto darba devējam apmaksājamo darbnespējas dienu skaitu līdz 2 dienām (otrā un trešā darbnespējas diena);
2. noteikt 13.panta pirmajā daļā noteiktā slimības pabalsta piešķiršanu ar darbnespējas ceturto dienu, vienlaikus samazinot kopējo slimības pabalsta izmaksāšanas periodu, lai nodrošinātu iespēju slimības pabalsta izmaksāšanu ar ceturto darbnespējas dienu.

Ja LDDK priekšlikumi netiek atbalstīti, LDDK aicina Labklājības ministriju kopā ar ieinteresētajām pusēm, sociālajiem partneriem un NVO sagatavot grozījumus likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”, paredzot, pakāpeniski samazināt:

1. darba devēja apmaksāto darbnespējas dienu skaitu;
2. un valsts apmaksāto darbnespējas dienu skaitu līdz Baltijas valstu vidējam darba devēju izmaksu līmenim.